

ISSN 1991-3494

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

THE BULLETIN

OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

1944 ЖЫЛДАН ШЫҒА БАСТАҒАН
ИЗДАЕТСЯ С 1944 ГОДА
PUBLISHED SINCE 1944

6

АЛМАТЫ
АЛМАТЫ
ALMATY

2015

ҚАРАША
НОЯБРЬ
NOVEMBER

Б а с р е д а к т о р

ҚР ҰҒА академигі

М. Ж. Жұрынов

Р е д а к ц и я а л қ а с ы:

биол. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Айтхожина Н.А.**; тарих ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Байпақов К.М.**; биол. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Байтулин И.О.**; биол. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Берсімбаев Р.И.**; хим. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Газалиев А.М.**; а.-ш. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Дүйсенбеков З.Д.**; а.-ш. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Елешев Р.Е.**; физ.-мат. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Қалменов Т.Ш.**; фил. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Нысанбаев А.Н.**; экон. ғ. докторы, проф., ҰҒА академигі **Сатубалдин С.С.**; тарих ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Әбжанов Х.М.**; физ.-мат. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Әбішев М.Е.**; техн. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Әбішева З.С.**; техн. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Абсадықов Б.Н.** (бас редактордың орынбасары); а.-ш. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Баймұқанов Д.А.**; тарих ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Байтанаев Б.А.**; физ.-мат. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Давлетов А.Е.**; физ.-мат. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Қалимолдаев М.Н.**; геогр. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Медеу А.**; техн. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Мырхалықов Ж.У.**; биол. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Огарь Н.П.**; техн. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Таткеева Г.Г.**; а.-ш. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Үмбетаев И.**

Р е д а к ц и я к е ñ е с і:

Ресей ҒА академигі **Велихов Е.П.** (Ресей); Әзірбайжан ҰҒА академигі **Гашимзаде Ф.** (Әзірбайжан); Украинаның ҰҒА академигі **Гончарук В.В.** (Украина); Армения Республикасының ҰҒА академигі **Джрбашян Р.Т.** (Армения); Ресей ҒА академигі **Лаверов Н.П.** (Ресей); Молдова Республикасының ҰҒА академигі **Москаленко С.** (Молдова); Молдова Республикасының ҰҒА академигі **Рудик В.** (Молдова); Армения Республикасының ҰҒА академигі **Сагиян А.С.** (Армения); Молдова Республикасының ҰҒА академигі **Тодераш И.** (Молдова); Тәжікстан Республикасының ҰҒА академигі **Якубова М.М.** (Тәжікстан); Молдова Республикасының ҰҒА корр. мүшесі **Лупашку Ф.** (Молдова); техн. ғ. докторы, профессор **Абиев Р.Ш.** (Ресей); техн. ғ. докторы, профессор **Аврамов К.В.** (Украина); мед. ғ. докторы, профессор **Юрген Аппель** (Германия); мед. ғ. докторы, профессор **Иозеф Банас** (Польша); техн. ғ. докторы, профессор **Гарабаджиу** (Ресей); доктор PhD, профессор **Ивахненко О.П.** (Ұлыбритания); хим. ғ. докторы, профессор **Изабелла Новак** (Польша); хим. ғ. докторы, профессор **Полещук О.Х.** (Ресей); хим. ғ. докторы, профессор **Поняев А.И.** (Ресей); профессор **Мохд Хасан Селамат** (Малайзия); техн. ғ. докторы, профессор **Хрипунов Г.С.** (Украина)

Главный редактор

академик НАН РК

М. Ж. Журинов

Редакционная коллегия:

доктор биол. наук, проф., академик НАН РК **Н.А. Айтхожина**; доктор ист. наук, проф., академик НАН РК **К.М. Байпаков**; доктор биол. наук, проф., академик НАН РК **И.О. Байтулин**; доктор биол. наук, проф., академик НАН РК **Р.И. Берсимбаев**; доктор хим. наук, проф., академик НАН РК **А.М. Газалиев**; доктор с.-х. наук, проф., академик НАН РК **З.Д. Дюсенбеков**; доктор сельскохоз. наук, проф., академик НАН РК **Р.Е. Елешев**; доктор физ.-мат. наук, проф., академик НАН РК **Т.Ш. Кальменов**; доктор фил. наук, проф., академик НАН РК **А.Н. Нысанбаев**; доктор экон. наук, проф., академик НАН РК **С.С. Сатубалдин**; доктор ист. наук, проф., чл.-корр. НАН РК **Х.М. Абжанов**; доктор физ.-мат. наук, проф., чл.-корр. НАН РК **М.Е. Абишев**; доктор техн. наук, проф., чл.-корр. НАН РК **З.С. Абишева**; доктор техн. наук, проф., чл.-корр. НАН РК **Б.Н. Абсадыков** (заместитель главного редактора); доктор с.-х. наук, проф., чл.-корр. НАН РК **Д.А. Баймуканов**; доктор ист. наук, проф., чл.-корр. НАН РК **Б.А. Байтанаев**; доктор физ.-мат. наук, проф., чл.-корр. НАН РК **А.Е. Давлетов**; доктор физ.-мат. наук, проф., чл.-корр. НАН РК **М.Н. Калимолдаев**; доктор геогр. наук, проф., чл.-корр. НАН РК **А. Медеу**; доктор техн. наук, проф., чл.-корр. НАН РК **Ж.У. Мырхалыков**; доктор биол. наук, проф., чл.-корр. НАН РК **Н.П. Огарь**; доктор техн. наук, проф., чл.-корр. НАН РК **Г.Г. Таткеева**; доктор сельскохоз. наук, проф., чл.-корр. НАН РК **И. Умбетаев**

Редакционный совет:

академик РАН **Е.П. Велихов** (Россия); академик НАН Азербайджанской Республики **Ф. Гашимзаде** (Азербайджан); академик НАН Украины **В.В. Гончарук** (Украина); академик НАН Республики Армения **Р.Т. Джрбашян** (Армения); академик РАН **Н.П. Лаверов** (Россия); академик НАН Республики Молдова **С. Москаленко** (Молдова); академик НАН Республики Молдова **В. Рудик** (Молдова); академик НАН Республики Армения **А.С. Сагиян** (Армения); академик НАН Республики Молдова **И. Тодераш** (Молдова); академик НАН Республики Таджикистан **М.М. Якубова** (Таджикистан); член-корреспондент НАН Республики Молдова **Ф. Лупашку** (Молдова); д.т.н., профессор **Р.Ш. Абиев** (Россия); д.т.н., профессор **К.В. Аврамов** (Украина); д.м.н., профессор **Юрген Аппель** (Германия); д.м.н., профессор **Иозеф Банас** (Польша); д.т.н., профессор **А.В. Гарабаджиу** (Россия); доктор PhD, профессор **О.П. Ивахненко** (Великобритания); д.х.н., профессор **Изабелла Новак** (Польша); д.х.н., профессор **О.Х. Полещук** (Россия); д.х.н., профессор **А.И. Поняев** (Россия); профессор **Мохд Хасан Селамат** (Малайзия); д.т.н., профессор **Г.С. Хрипунов** (Украина)

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан». ISSN 1991-3494

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы)

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации и архивов Министерства культуры и информации Республики Казахстан №5551-Ж, выданное 01.06.2006 г.

Периодичность: 6 раз в год

Тираж: 2000 экземпляров

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, 220, тел. 272-13-19, 272-13-18.

www: nauka-nanrk.kz, bulletin-science.kz

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2015

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75

Editor in chief

M. Zh. Zhurinov,
academician of NAS RK

Editorial board:

N.A. Aitkhozhina, dr. biol. sc., prof., academician of NAS RK; **K.M. Baipakov**, dr. hist. sc., prof., academician of NAS RK; **I.O. Baitulin**, dr. biol. sc., prof., academician of NAS RK; **R.I. Bersimbayev**, dr. biol. sc., prof., academician of NAS RK; **A.M. Gazaliyev**, dr. chem. sc., prof., academician of NAS RK; **Z.D. Dyusenbekov**, dr. agr. sc., prof., academician of NAS RK; **R.Ye. Yeleshev**, dr. agr. sc., prof., academician of NAS RK; **T.Sh. Kalmenov**, dr. phys. math. sc., prof., academician of NAS RK; **A.N. Nysanbayev**, dr. phil. sc., prof., academician of NAS RK; **S.S. Satubaldin**, dr. econ. sc., prof., academician of NAS RK; **Kh.M. Abzhanov**, dr. hist. sc., prof., corr. member of NAS RK; **M.Ye. Abishev**, dr. phys. math. sc., prof., corr. member of NAS RK; **Z.S. Abisheva**, dr. eng. sc., prof., corr. member of NAS RK; **B.N. Absadykov**, dr. eng. sc., prof., corr. member of NAS RK (deputy editor); **D.A. Baimukanov**, dr. agr. sc., prof., corr. member of NAS RK; **B.A. Baytanayev**, dr. hist. sc., prof., corr. member of NAS RK; **A.Ye. Davletov**, dr. phys. math. sc., prof., corr. member of NAS RK; **M.N. Kalimoldayev**, dr. phys. math. sc., prof., corr. member of NAS RK; **A. Medeu**, dr. geogr. sc., prof., corr. member of NAS RK; **Zh.U. Myrkhalykov**, dr. eng. sc., prof., corr. member of NAS RK; **N.P. Ogar**, dr. biol. sc., prof., corr. member of NAS RK; **G.G. Tatkeeva**, dr. eng. sc., prof., corr. member of NAS RK; **I. Umbetayev**, dr. agr. sc., prof., corr. member of NAS RK

Editorial staff:

E.P. Velikhov, RAS academician (Russia); **F. Gashimzade**, NAS Azerbaijan academician (Azerbaijan); **V.V. Goncharuk**, NAS Ukraine academician (Ukraine); **R.T. Dzhrbashian**, NAS Armenia academician (Armenia); **N.P. Laverov**, RAS academician (Russia); **S.Moskalenko**, NAS Moldova academician (Moldova); **V. Rudic**, NAS Moldova academician (Moldova); **A.S. Sagiyan**, NAS Armenia academician (Armenia); **I. Toderas**, NAS Moldova academician (Moldova); **M. Yakubova**, NAS Tajikistan academician (Tajikistan); **F. Lupaşcu**, NAS Moldova corr. member (Moldova); **R.Sh. Abiyev**, dr.eng.sc., prof. (Russia); **K.V. Avramov**, dr.eng.sc., prof. (Ukraine); **Jürgen Appel**, dr.med.sc., prof. (Germany); **Joseph Banas**, dr.med.sc., prof. (Poland); **A.V. Garabadzhiu**, dr.eng.sc., prof. (Russia); **O.P. Ivakhnenko**, PhD, prof. (UK); **Isabella Nowak**, dr.chem.sc., prof. (Poland); **O.Kh. Poleshchuk**, chem.sc., prof. (Russia); **A.I. Ponyaev**, dr.chem.sc., prof. (Russia); **Mohd Hassan Selamat**, prof. (Malaysia); **G.S. Khripunov**, dr.eng.sc., prof. (Ukraine)

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.
ISSN 1991-3494

Owner: RPA "National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan" (Almaty)

The certificate of registration of a periodic printed publication in the Committee of Information and Archives of the Ministry of Culture and Information of the Republic of Kazakhstan N 5551-Ж, issued 01.06.2006

Periodicity: 6 times a year

Circulation: 2000 copies

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 219, 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19, 272-13-18,

<http://nauka-nanrk.kz/>, <http://bulletin-science.kz>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2015

Address of printing house: ST "Aruna", 75, Muratbayev str, Almaty

**BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN**

ISSN 1991-3494

Volume 6, Number 358 (2015), 191 – 194

CHARACTERISTIC AND SYSTEM OF MEANS OF LEGAL STIMULATION

Nysanova S.K.¹, Nauryzova V.K.¹, Useinova K.R.²

¹Atyrau state university, Atyrau

²Al-Farabi Kazakh National University, Kazakhstan, Almaty
karlygash_usein@mail.ru

Keywords: acts of application administrative offenses, provisions of the law, right, legal stimulation, legal relationship, legality, competence, legislation, legal equipment

Abstract. In this article the role of legal stimulation is examined from the point of view of legislator. A legal stimulus is studied as a legal institute, presenting totality of legal norms, aim of introduction of that - to cause additional motivation in behalf on good behavior, exceeding the requirements usually produced to him.

ҚҰҚЫҚТЫҚ ЫНТАЛАНДЫРУ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ СИПАТЫ МЕН ҚҰРЫЛЫМЫ

Нысанова С.Қ.¹, Наурызова В.Қ.¹, Үсеинова Қ. Р.²

¹ Х.Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университеті

²Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ

Негізгі сөздер: құқық, құқықтық ынталандыру, құқық бұзушылық, заң нормалары, ынталандыратын құқықтық қатынастар, заңдылық, құзыреттілік, заң қолдану актілері, заң техникасы.

Аннотация Құқықтық ынталандырудың құқықтық кешенді институтын, құқықтық құралдардың сипаты мен құрылымын және құқықтық ынталандыру құралдарын тәжірибеде игеру мәселелеріне тоқталу. Құқықтық ынталандырудың құралдарын - құқық құралдарының бір бөлігі ретінде қарастыру.

Құқықтық ынталандыру арқылы, құқық, әр түрлі құралдар арқылы қоғамдағы тәртіпті нығайтуға, тұлғаның еркіне және санасына әсер етеді. Субъектінің заңдылық әрекетін күшейтудегі заң шығарушы институтымен бекітілген құқық ынталандыру нысаны деп те айтуға болады. Заң-құқықтық қатынастың қатысушыларының заңдық уәжіне құқықтық ынталандыру арқылы ғана әсер етпейді, сонымен қатар құқықтық шектеумен де. Мысалы, құқық бұзушылық - құқыққа қайшы әрекеттерді жасауға итермелейтін уәждемесін басу үшін, қолданылатын тыйым салу немесе бұзғаны үшін жауапкершілікке тарту сияқты заң шығарушы институттары болып табылады. Құқыққа сай әрекеттердің нәтижесінде субъектінің қызығушылығын туғызатын ынталандыру мақсатқа ие ғана заң институттары жатады. Құқықтық ынталандырудың жалпы шеңберіне, көтермелеу және марапат, жеңілдіктер және артықшылықтар, сыйлықақы және әр түрлі сыйақылар, құрметті атақ, деңгей және дәреже, иммунитеттер және т.б.с.с. Әдетте, ынталандыру субъектінің құқыққа сай әрекеттерді жасауға үйретеді, бірақ мұндай бағыт ынталандырумен ғана орнатылмайды, сонымен қатар құқыққа сай әрекет жасау субъектінің әдетіне айналып кетсе немесе құқық бұзушылық нәтижесінде жазаға тартылуына қорықса, адамның моральдік қасиеттеріне байланысты, шындық, ұят.

Құқықтық ынталандырудың құралдары – бұл қолданылатын құқық құралдарының бір бөлігі.

С.С. Алексеевтің пікірі бойынша, құқық құралдарын «құқықтың күшін көрсетіп, жүзеге асыратын, нақты бекітілген құрамы бар, құқықтық құбылыстар»[1, 155]. Ол заң мәселесін қарастыру кезеңдеріне қарай құқық құралдарын үшке бөледі.

Бірінші – бастапқы құқық құралдарының кезеңі (заң нормасы, субъективті құқықтары мен міндеттері).

Екінші – әр түрлі заң институттарымен берілеген құқық білімімен байланысатын, құқық режиміне сай кешендер кезеңі.

Үшінші – құқық қытынастың субъектісі пайдаланатын, белгілі бір заң құралдарына ұқсас кезеңі (мысалы, шарт).

Құқықтағы ынталандырудың құралы заңның әлеуметтік құндылығын көрсетеді. Олар субъектінің күткен нәтижесінің жетуіне көмектесетін, әлеуетті мүмкіндіктерді қамтыған. Сондықтан, кез келген оқиғаны құқықтың құралы ретінде тану үшін, ең алдымен функционалдық бағытталуына сүйенуіміз керек. Құқық құралдардың оқиғасы ретінде, мемлекет пен қоғам алдына қойған мақсат пен міндеттерді тиімді шешу жолдары ғана бола алады.

Құқықтағы ынталандырудың құралдары қажетті объективтік сипатқа ие. Белгілі бір уақыт аралығында құқықтық ынталандырудың барлық күш – қуатын пайдалана отырып, мемлекет пен қоғамның алдында тұрған міндеттерді сапалы және тез орындауға көмектеседі. Құқықтағы ынталандырудың құралдары әр түрлі. Оларға келесілерді жатқызуға болады: заң нормалары, ынталандыратын құқықтық қатынастар, заңдылық, құзыреттілік, субъективті құқықтары мен міндеттері, заң қолдану актілері, заң техникасы.

Бүгінгі таңда заң ғылымдарының маңызы өсіп жатыр. Мемлекетте жүргізіліп жатқан реформалардың жетістікке жетуі, тікелей қазақстан азаматтарының белсенді қатысу әрекеттеріне тәуелді. Сондықтан, жалпы қоғам мен жеке тұлғаның мүдделерін қанағаттандыру үшін, құқықтағы ынталандыру құралдарын анықтау мен бекіту мәселелері өте өткір.

Құқықтық ынталандыру тиімділігі, сондай – ақ жалпы құқықтық реттеу тиімділігі құқықтық құралдарды таңдау мәселесіне тәуелді.

Сондықтан, қоғам мен мемлекетте үш элемент болуы тиіс:

- адам өзін - өзі жүзігіе асыру үшін, құқықты жалпы – құқықтық мүмкіншілік ретінде қарастыруы тиіс;

- құқықтық талаптар мен мүмкіндіктерді бекітетін, нормативті – құқықтық актілер мен басқа да қайнар көздерде көрсетілген, белсенді әрекет етуші заңнамалар;

- белсенді заңнамаларды орындаудың құқықтық құралдары.

Аталған элементтер құқық пен құқықтық ынталандырудың пайда болуы мен дамуына қажетті.

Құқықтағы ынталандырудың құралдары құқықтық ынталандырудың қызметтік сапасын анықтайды. Құқықтық ынталандырудың құқықтық кешенді институты ретінде ерекшеленуі, құқықтық құралдардың сипаты мен құрылымына тәуелді. Құқықтық ынталандырудың нормативтік негізіне алынған ынталандыру құралдары қате таңдалса, онда құқықтық тиімділігінің төмендеуіне әкеледі.

Құқықтағы ынталандыру құралдарының методологиялық маңызы келесіде:

1. Құқықтағы ынталандыру құралдарының түсінігіне, құқықтық ынталандыру мақсатына жетуге бағытталған барлық құқықтық оқиғаларды жинақтауға болады.

2. Құқықтағы ынталандыру құралдарының түсінігіне, құқықтық ынталандырудың қолданбалы аспектісі мен бірге функционалды құқықтық жағын көрсетуге мүмкіндік береді.

Құқықтағы ынталандыру құралдары құқықтық реттеу механизміндегі құқықтық ынтаның орны мен рөлін анықтауға көмектеседі.

Құқықтық ынталандыру құралдарын тәжірибеде игеруге тұлғаның құқықтық санасы мен құқықтық мәдениетінің деңгейі әсер етеді, себебі қоғамдық қатынастардың белсенді қатысушысы болу үшін тұлғаның дайындығы олардан тәуелді болады.

Құқықтағы ынталандыру құралдары міндетті түрде нормативті анықталған болуы тиіс. Басқа сөзбен айтқанда, нормативтік – құқықтық актіде бекітілген тәртіп пен көрсетілген оқиғада субъектілер оларды қолдана алады.

Барлық құқықтық ынталандыру құралдары арасында байланыстары бар. Бір жағынан, құқықтық ынталандырудың әр бір құралы – құқықтық ақиқаттың бөлек элементі болса, басқа жағынан олардың жиынтығы құқықтық ынталандырудың ерекше механизмін құрайды.

Құқықтағы ынталандыру құралдарын әр түрлі негіздері бойынша жіктеуге болады:

1. Бір топ адамдардың әрекеттеріне құқықтық ынталандырудың әсері бойынша:

- жалпы құқықтық құралдар (олар әмбебап мінезді, барлық субъектілер қолдана алады; оларға келесілерді жатқыза аламыз: заң нормаларын, құқық қатынастарын, субъективті құқықтары мен заң міндеттерін);

- арнайы құқықтық құралдар (нақты бір тұлғаның әрекеттерімен байланысты, оған құқық қолдану актісі жатады).

2. Құқық құралдарын қолданған құрамның саны бойынша:

- қарапайым (нақты бір мәселені шешу үшін бір ғана құқықтық құралды пайдалануы, мысалы, кәсіпкер жеңілдік құқығын жүзеге асырады);

- қиын (ерекше құқықтық режимді құруға көмектесетін, бірнеше құқықтық құралдарының жиынтығы, мысалы, бос экономикалық аймақтар режимі).

3. Қызметтің сипаты бойынша:

- ынталандырушы субъектілерімен қолданатын құқықтық құралдар (заң шығару бастамашылық құқығы, заң құрылысы, заң терминдері негізінде нормативті – құқықтық актілерде құқықтық ынталандыруды бекітуін қамтамасыз ететін құқықтық құралдар);

- ынталандыратын субъектілерімен пайдаланатын құқықтық құралдар (субъектілердің құқықтары мен мүмкіндіктері негізінде із жүзіне асатын заң нормалары).

Құқықтағы ынталандыру процессінде қолданылатын құқық құралдарды екі топқа бөлуге болады: анықтау құралдары және әрекет құралдары. Құқықтық құралдарды мұндай екі топқа бөлудің себебі, ол «мінсіз үзінді (құралдар, субъективті құқықтарын анықтайтын құралдар, міндеттер, жеңілдіктер, тыйым салу, сыйлық, жаза және т.б.) және нақты үзінді (ең алдымен құқықты жүзеге асыру мен міндеттердің актісі, технологиясы, қызметті орындауға бағытталған әрекеттің құралдары) құралған»[2, 13].

Ынталандыруда қолданып жатқан құралдарын келесідей сипаттауға болады:

- олар құқықтық ынталандыруды белсенді қолданумен байланысты;

- олар өзгеріп тұрады;

- олар құзыретті мемлекеттік органдардың шешімімен, сондай – ақ басқа да ынталандырушы субъектілердің шешімдерімен ұсынылған (мысалы, мемлекеттік қызметшісіне сый беру бұйрығы, ғылыми зерттеу жұмысын жүргізу үшін грантты бөлу туралы шешімі), құқықты ынталандыру актілерін орындау негізінде көрсетіледі. Аталған шешімдер субъектінің әрекеттері әлеуметтік

белсенді деп танылып, белгілі бір марапатқа ие деп танылады (тұлғаның еңбегі заңмен мақұлдандуы).

Құқықтық ынталандыру құралдарын ерекше құбылыс ретінде қарастырмауымыз керек. «Бағытталған нәтижеге ерекше құбылыстың негізінде жетуі мүмкін емес, себебі автоматты түрде керекті әрекетке әкелміді. Заңда ұсынылған аспаптарды қолдануымен байланысты, оған әрекет, белсенділік, күш жатады»[3, 363].

Сонымен, құқықтағы ынталандырулардың құралдары – ол құқықтық оқиғалар, осы әрекеттің нәтижесінде ынталандыратын субъектінің мүдделері мен мұқтаждықтарын қанағаттандыру үшін, әлеуметтік және құқықтық белсенді әрекеттері қалыптасады.

ӘДЕБИЕТ

- [1] Алексеев С.С. Теория права. – М., 1994., 306 с.
- [2] Малько А.В. Правовое стимулирование: Проблемы теории и практики // Правоведение. – 1994. - №2., 295 с.
- [3] Проблемы теории государства и права: Учебное пособие /Под ред. М.Н. Марченко. – М., 2002., 427 с.

REFERENCES

- [1] Alexeev S.S. Teoria prava. – M., 1994., 306 s.
- [2] Malko A.V. Pravovoe stimulirovanie: Problemy teorii i praktiki// Pravovedenie. – 1994. -№2., 295s.
- [3] Problemy teorii gosudarstva i prava: Uchebnoe posobie/Pod red. M.N. Marchenko.- M., 2002., p.427.

ХАРАКТЕРИСТИКА И СИСТЕМА СРЕДСТВ ПРАВОВОГО СТИМУЛИРОВАНИЯ

Нысанова С.К.¹, Наурызова В.К.¹, Усеинова К.Р.²

¹Атырауский государственный университет, г.Атырау

²КазНУ им. аль-Фараби, Казахстан, г. Алматы
karlygash_usein@mail.ru

Ключевые слова: акты применения административных правонарушений, нормы закона, право, правовое стимулирование, правоотношение, законность, компетентность, законодательство, юридическая техника.

Аннотация: В данной статье рассматривается роль правового стимулирования с точки зрения законодателя. Правовой стимул изучается как правовой институт, представляющий совокупность юридических норм, цель введения которых - вызвать дополнительную мотивацию в пользу правомерного поведения, превышающего обычно предъявляемые к нему требования.

Nysanova of Sanzhan Kuandykkyza – the senior teacher of Atyrau state university, the candidate of historical sciences

Nauryzova Venus Kayyryzhankyzy – the senior teacher of Atyrausky state university senior teacher of Atyrau state university

Useinova Karlugash Rahimzhanovna - a candidate of juridical science, associate professor of department of theory and history of the state and law, constitutional and administrative law, law faculty of Al-Farabi Kazakh National University

Нысанова Санжан Қуандыққызы – Х.Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университетінің аға оқытушысы, т.ғ.к.

Наурызова Венера Қайыржанқызы - Х.Досмұхамедов атындағы Атырау мемлекеттік университетінің аға оқытушысы

Үсеинова Қарлығаш Рахимжанқызы - з.ғ.к., Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дің заң факультеті, мемлекет және құқық теориясы мен тарихы, конституциялық және әкімшілік құқығы кафедрасының доценті

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

[www:nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/ru/>

Редакторы *М.С. Ахметова, Д.С. Аленов, Т.А. Апендиев*
Верстка на компьютере *С.К. Досаевой*

Подписано в печать 11.12.2015.
Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать – ризограф.
15,2 п.л. Тираж 2000. Заказ 6.